



Fot.1. Paciornica żurwinowa

GÓRA DĄBROWA – najwyższy punkt w gminie Szydłowo (207 m n.p.m.). Z niżej położonych partii wzniesienia oglądać można: w kierunku północnym – pofałdowany krajobraz Pojezierza Wałeckiego ze wzgórzami koło Jastrowia i Okonka na horyzoncie; w kierunku wschodnim – dolinę Gwdy i dalej Góry Rządowskie oraz Górę Dębową koło Wyrzyska, w kierunku południowym – pradolinę Noteci, a za nią – potężny maszyn Gontyńca pod Chodzieżą i w kierunku zachodnim – ciąg Pagórków Różewskich i krajobraz rolny gminy Szydłowo.

KEM – słyszysz się o nim uczniowie na lekcjach geografii, a można go zobaczyć u nas. Nad okolicami wsi Nowa Łubianka dominuje bardzo charakterystyczne wzniesienie o wysokości 167 m n.p.m. Na podstawie badań geomorfologicznych uznano, że jest to kem. Forma ta powstała w wyniku gromadzenia się mineralnych osadów w jeziorach wewnątrz lądolodu. W części szczytowej tego wzniesienia zachowało się wyrobisko, które pokazuje budowę geologiczną tej formy.

PUSTYNNIK to gatunek ptaka z rzędu stepówek. Dawno temu, bo 1 maja 1888 r. obserwowano około 100 pustynników w okolicach Skrzatusza. Dla



Fot. 2. Lodowe włosy.



Fot.3. Hildenbrandia rzeczna

bachnych obserwatorów ptaków na terenie gminy, nie zabraknie i dzisiaj interesujących obserwacji.

JEZIORO W SKRZATUSZU całkowicie wyschło w 2022 roku, ale pojawiło się znowu na wiosnę w 2023 roku, po czym latem tego samego znowu wyschło. Płytke zbiorniki gminy w efekcie zmian klimatu będą coraz częściej miały charakter okresowy. Wysychanie jeziora w Skrzatuszu to przedsmak widoków, jakie staną się w nadchodzących dekadach codziennością.

KUMAK NIZINNY – niepozorny płaz, a chroniony w całej Europie! Znajdziesz (a jeszcze częściej – usłyszysz!) go w płytkim, nasłonecznionym oczku śródpolnym. Dbaj o te małe zbiorniki, to ostoja bioróżnorodności w krajobrazie rolniczym.

KOZA POSPOLITA to mała ryba, która zasiedla Gwdę, Głomię i Piławę. Często zagrzebuje się w podłożu aż „po skrzelach”.

PACIORNICA ŻURWINOWA to mały grzyb, który pasożytuje na żurawinie i znany jest tylko z kilku stanowisk w Polsce. W gminie Szydłowo grzyb ten był stwierdzony w sąsiedztwie jeziora Kuźniczka.



Fot.4. Zorza polarna

Opracowanie ulotki: Piłskie Koło Klubu Przyrodników.
Autorzy zdjęć: Sławomir Nakoneczny, Robert Puciata, Jarosław Ramucki.

PRZYRODNICZE OSOBLIWOŚCI GMINY SZYDŁOWO

Czy wiesz, że gmina Szydłowo...

- jest największą gminą w powiecie pilskim,
- położona jest w Wielkopolsce, ale pod względem przyrodniczym należy do Pomorza,
- ma góry... Górę Dąbrowę, Bukową Górę, Wyższą Górę
- to gmina w której zachowało się około 800 oczek wodnych
- to obszar na którym żyją kozy w rzekach
- to gmina do której ponad sto lat temu przyleciały niespodziewanie pustynniki
- to miejsce w którym możesz zobaczyć zorzę polarną, lodowe włosy, trawertyny, kem, hildenbrandię rzeczna, paciornicę żurawinową, kumaka nizinny i inne osobliwości

LODOWE WŁOSY. Wnikliwym obserwatorom, przemierzającym zimą leśne ostępy, przy odrobinie szczęścia, może uda się spotkać nietypowo wyglądające fragmenty lodu. Są to tzw. lodowe włosy, nazywane też lodem jedwabnym lub lodowymi lokami. Powstają w wyniku krystalizacji zamarzającej wody w kapilarnych naczyniach drewna zasiedlonego przez grzyba – łojówkę różową. Jest to rodzaj lodu, składającego się z cienkich włókien, o długości najczęściej nieprzekraczającej 10 cm. Lodowe włosy spotkać można głównie w lasach, na spróchniałych resztkach drzew i krzewów liściastych, gdy temperatura powietrza wynosi od -4 do 0°C . Zjawisko to było obserwowane na zboczach Góry Dąbrowy.

TRAWERTYNY. Ta egzotycznie brzmiąca nazwa oznacza porowatą skałę osadową powstałą z wytrącającego się węgla wapnia w miejscach wypływu wód podziemnych na powierzchnię. W gminie Szydłowo te białe lub żółte skały możemy obserwować w źródłiskach nad Łachotką.

ZORZA POLARNA? – a kto by się spodziewał w gminie, która nie jest w Skandynawii. Nie musisz lecieć do Norwegii żeby zobaczyć zorzę polarną. W ostatnich latach obserwowano właśnie to zjawisko, charakterystyczne dla obszaru północnych obszarów Europy, pomiędzy Szydłowem a Skrzatuszem. Zorza polarna jest zjawiskiem świetlnym (rozłyski światła), powstającym w górnych partiach atmosfery w wyniku tzw. burzy magnetycznych.

HILDENBRANDIA RZECZNA, czyli czerwony krasnorost w rzekach - wszyscy przewodnicy kajakowi o nim mówią. Spotkamy ją w wartko płynących rzekach, choć nie występuje – jak sądzono dawniej – tylko najczystszych ciekach. W rzece Piławie i Rurzyco możemy ją podziwiać do woli.

TURYSTYKA

GMINA SZYDŁOWO

OZNACZENIA:

 granice gminy Szydłowo

 wody powierzchniowe

Wybrane obszary chronione:

 rezerваты przyrody

 zespół przyrodniczo-krajobrazowy
Góra Dąbrowa

Szlaki i trasy turystyczne:

 początek lub koniec szlaku

 szlak czarny

 szlaki żółte

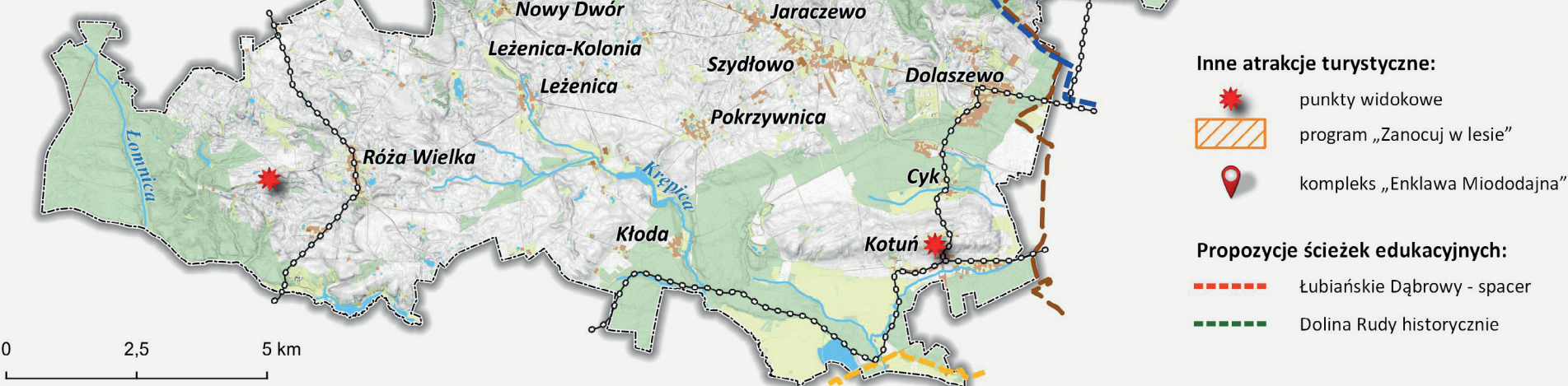
 szlaki niebieskie

 szlaki kajakowe

 szlak konny

 szlaki rowerowe

 trasa rowerowa Piła-Dobrzyca



Inne atrakcje turystyczne:

 punkty widokowe

 program „Zanocuj w lesie”

 kompleks „Enklawa Miododajna”

Propozycje ścieżek edukacyjnych:

 Łubiańskie Dąbrowy - spacer

 Dolina Rudy historycznie

opracował: A. Kucharczyk, na podstawie danych zespołu prowadzącego inwentaryzację przyrodniczą, PGL Lasów Państwowych i PTTK oraz UG Szydłowo